

EUROREGIUNEA „PRUTUL DE SUS” ÎNTRE PREZENT ȘI PERSPECTIVE. MARGINALII LA O CONFERINȚĂ ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ*

Pintescu Florin

Euroregiunile sunt organisme de cooperare transfrontalieră, foarte bine reglementată din punct de vedere juridic, între două sau mai multe regiuni limitrofe aparținând unor state diferite. Aceste entități au fost create în perioada postbelică în diverse regiuni ale Europei de Vest, unde au funcționat și funcționează și în prezent cu rezultate foarte bune. Menționăm cu titlu informativ că prima Euroregiune din Europa a fost creată în 1958 și cuprinde teritorii de la granița germano-olandeză. În zilele noastre există în Europa circa 30 structuri de cooperare transfrontalieră regională. Euroregiunile din Europa de Est sunt o creație posterioară căderii regimurilor comuniste.

În ultima parte a anului 2000, România, Ucraina și Republica Moldova au convenit la crearea unei organizații de cooperare transfrontalieră intitulată „Euroregiunea Prutul de Sus”. Materialul de față își propune să explice esența acestui organism de cooperare regională, să prezinte aprecierile unor participanți la o conferință științifică internațională consacrată relațiilor interetnice de pe teritoriul acestei euroregiuni (Cernăuți, 8-9 iunie 2001) și să emită câteva considerații relative la viitorul ei. Pentru elaborarea prezentului material ne vom folosi de datele conținute în *Acordul privind crearea Euroregiunii Prutul de Sus* și în *Statutul aceleiași organizații*, ca și de notele personale luate cu prilejul participării la mai sus amintita conferință. Precizăm că materialele prezentate la această conferință, materiale pe care le vom menționa la sfârșitul acestei expuneri, vor fi publicate într-un volum separat de către organizatori.

Articolul 1 din *Acordul privind crearea Euroregiunii Prutul de Sus*, semnat la Botoșani pe 22 septembrie 2000, prevede că „membrii Euroregiunii Prutul de Sus sunt: județul Bălți – Republica Moldova; județul Botoșani – România; regiunea Chernivtsy – Ucraina; județul Edineț – Republica Moldova; județul Suceava – România”. *Acordul* în cauză a fost publicat în ziarul „Concordia”, anul 7, nr. 16 (286), 28 aprilie 2001, paginile 2 și 3. În continuare vom cita din acest ziar ce apare în nordul Bucovinei. Articolul 3 al aceluiași acord prevede că „scopul creării Euroregiunii „Prutul de Sus” este de a lărgi legăturile subregionale existente și favorizarea (Sic!) dezvoltării colaborării transfrontaliere a unităților administrativ-teritoriale membre ale acesteia, ale administrațiilor publice locale, instituțiilor, agenților economici, persoanelor fizice, organizațiilor nonguvernamentale și publice și persoanelor aparținând minorităților naționale din domeniile economie, învățământ, știință, cultură și sport, dezvoltarea noilor mecanisme de colaborare subregională și asigurarea dezvoltării durabile a regiunii în cadrul integrării în procesul general european contemporan”.

În articolul doi al acestui *Acord* sunt incluse și explicate în detaliu noțiunile de *Ecoeuroregiune* și *Eurotineret*. Astfel, *Ecoeuroregiunea* reprezintă o „formă de colaborare în cadrul Euroregiunii (parte componentă a acesteia) între organele de stat și locale, organizațiile specializate în domeniul protecției mediului, securității ecologice, monitorizării, protecției civile a populației, controlului sanitar-epidemiologic, precum și între agenții economici ai țărilor limitrofe, având ca scop îmbunătățirea securității ecologice în bazinele râurilor și pe anumite teritorii în vederea asigurării dezvoltării social-economice durabile a acestor teritorii”. Noțiunea *Eurotineret* desemnează o „formă de colaborare transfrontalieră în cadrul Euroregiunii în domeniile educației, recreării și sportului, adresată direct tineretului care locuiește în unitățile

* Varianta ușor prescurtată a acestui articol a apărut în „Glasul Bucovinei”, nr. 1-2/2001, p. 91-98.

administrativ-teritoriale – membre ale Euroregiunii”. În același articol se precizează că pot deveni membri ai Euroregiunii „Prutul de Sus” și alte „unități administrativ-teritoriale din Republica Moldova, România și Ucraina, care vor adera și vor sprijini prevederile prezentului Acord și Statutul Euroregiunii. Admiterea se face în baza unei scrisori de intenție, care va fi aprobată de către Consiliul Euroregiunii „Prutul de Sus”.

Subpunctul 1.1.3. al Capitolului I din *Statutul Euroregiunii Prutul de Sus*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Euroregiunii „Prutul de Sus” nr. 7/2000, 30 noiembrie 2000, stipulează că „toți membrii Euroregiunii vor fi tratați conform principiului egalității, fără deosebiri, indiferent de mărimea lor teritorială sau numărul populației. Euroregiunea nu reprezintă o entitate supranațională sau suprastatală, ci un cadru pentru facilitarea cooperării interregionale între membrii ei” („Concordia”, anul 7, nr. 17 (287), 5 mai 2001, p. 2). Sperăm că rândurile următoare vor trezi interesul oamenilor de știință și al publicului larg pentru această Euroregiune.

Pe data de 8-9 iunie 2001 a avut loc la hotelul „Ceremuș” din Cernăuți conferința științifică internațională intitulată „Relații etnice pe teritoriul euroregiunii Prutul de Sus”. Această conferință a fost organizată și finanțată de *Consiliul Euroregiunii „Prutul de Sus”, Administrația Regională de Stat Cernăuți, Carinthian Institute for Ethnic Minorities* (Austria), *Universitatea Națională „Iuri Fedkovyci* din Cernăuți, (Catedra de Politologie și Sociologie) și *Centrul Politologic Bucovinean* din aceeași localitate. Manifestarea științifică a început pe data de 8 iunie, orele 9, cu mesaje de salut adresate participanților de către **Teofil Bauer** (șeful Administrației Regionale de Stat Cernăuți), **Boris Rusnak** (vicepreședintele Consiliului Regional Cernăuți), **Mykola Fedoruk** (primarul orașului Cernăuți), **Iuri Makar** (decanul Facultății de istorie de la Universitatea „Iuri Fedkovyci”), **Ilie Ivan** (consulul României la Cernăuți), **Ion Guțu** (președintele Consiliului județean Edineț), **Klaus Fabian** (ambasadorul Austriei în Ucraina) și **Horst Schumi**, vicepreședinte al Institutului pentru minorități naționale din Carinthia și, totodată, consul onorific al Ucrainei în Styria și Carinthia.

După prezentarea mesajelor de salut a urmat o ședință de rapoarte susținute *in plen*, iar după amiază prima ședință a conferinței, intitulată *Structura politică. Relații etnice și probleme etnice în procesul constituirii euroregiunii „Prutul de Sus”: aspecte de analiză științifică, monitorizare și management politic*. A doua zi (9 iunie) a avut loc cea de-a doua ședință a acestei conferințe, (*Politica față de minoritățile naționale și crearea euroregiunii „Prutul de Sus”*) și cea de-a treia, intitulată *Modalități de abordare a soluționării problemelor etnice*. Dezbaterile și aprecierile finale au încheiat această frumoasă manifestare științifică internațională.

Cheltuielile acestei conferințe au fost suportate în cea mai mare parte de *Institutul de Minorități Etnice din Carinthia* (Austria), condus de Karl Anderwald. Acest institut (Gerbergasse 6, A-9500 Villach, Carinhia – Austria) se ocupă în special cu studiul minorităților europene, având următoarele direcții de cercetare: analiza interdisciplinară a relațiilor etnice, documentarea asupra vieții cotidiene a minorităților europene, analiza activității culturale și sociale a minorităților și promovarea dezvoltării unei cercetări naționale și internaționale privind minorităților etnice. Pentru promovarea acestor direcții de cercetare, acest institut utilizează îndeosebi sistemul susținerii de prelegeri și prezentări științifice, ca și crearea de ateliere de lucru (*workshops*) pentru profesori și educatori (pentru o mai bună documentare, vezi *site-ul* acestui institut, <http://www.cifem.at>).

Karl Anderwald, conducătorul Institutului de minorități etnice din Carinthia, a precizat în comunicarea sa că manifestarea științifică de la Cernăuți este prima de acest gen organizată de instituția sa. În continuare, el a precizat că institutul pe care îl conduce desfășoară o activitate de consultanță privind problemele minorităților, face studii de caz și stimulează experiența practică prin organizarea de simpozioane sau elaborarea de cursuri universitare. În restul discursului său, vorbitorul a subliniat ideea că crearea Euroregiunilor reprezintă o soluție pentru rezolvarea problemelor naționale și un răspuns la problemele relative la integrarea europeană.

În mesajul de salut adresat participanților la conferință, Teofil Bauer, șeful administrației regionale de stat Cernăuți, a arătat că în regiunea aflată în administrarea sa, toate naționalitățile

trăiesc în pace și se respectă reciproc. În ceea ce privește naționalitatea română, Bauer a arătat că în regiunea Cernăuți există 78 școli cu limba de predare română iar la universitatea din Cernăuți există o catedră de filologie română și clasică. Totodată, a arătat că în regiune s-au ridicat monumente ale unor personalități ale istoriei și culturii române, ca Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și Mihai Eminescu și că există un festival al minorității române, intitulat „Limba noastră cea română”. În finalul alocuțiunii sale, Teofil Bauer a conchis că „mentalitatea tolerantă a bucovineanului reprezintă un adevărat patrimoniu al regiunii”.

Boris Rusnak, vicepreședintele Consiliului Regional Cernăuți a făcut în scurta sa alocuțiune apologia cuvântului ucrainean „harmonia” (armonie) și a subliniat insistent faptul că reglarea conviețuirii interetnice trebuie să se facă prin reglementări legislative.

Mykola Fedoruk, primarul orașului Cernăuți, a vorbit despre „istoria zbuciumată” a regiunii Cernăuți și a arătat că în Cernăuți există peste 20 de confesiuni religioase dar „timp de secole, aici nu au existat ciocniri interconfesionale”.

Ivan Ilie, consulul României la Cernăuți, a subliniat faptul că în regiune nu există conflicte interetnice și datorită faptului că majoritatea ucraineană a evitat să le declanșeze. Totodată, a arătat că înființarea unei universități multiculturale poate favoriza dezvoltarea relațiilor interetnice pașnice.

Klaus Fabian, ambasadorul Austriei în Ucraina, a arătat că rămâne deschisă întrebarea cu privire la modalitățile de realizare în practică a protecției minorităților și că trebuie căutate permanent noi metode de realizare a acestei protecții, în funcție de evoluția istorică.

Horst Schumi, vicepreședinte al Institutului pentru minorități naționale din Carinthia, a arătat că universitatea din Klagenfurt colaborează cu universitatea din Cernăuți încă din 1992 și a subliniat schimburile active de specialiști și informații care există între autoritățile din Carinthia, Cernăuți și Kiev.

Petru Șornicov, fost parlamentar, actualmente cadru didactic universitar în Chișinău, a apărut ideea promovată de istoriografia sovietică privind existența a două națiuni distincte, română și moldovenească. Conferențiarul a arătat că „timp de cinci secole a existat un stat național moldovenesc și națiunea moldovenească și-a desăvârșit procesul de formare la începutul secolului XX”. În continuare, referentul a arătat că în perioada „ocupăției române” din perioada 1918-1940, populația slavă din Moldova a fost supusă moldovenizării, i s-a interzis instrucția școlară și slujba religioasă în limba maternă, fapte neconforme realităților istorice. De asemenea, a contestat validitatea statisticilor și recensămintelor din Moldova realizate după 1990, arătând că din datele pe care le deține, circa 71% din membrii familiilor mixte moldoveno-ucrainene au fost declarați de naționalitate moldovenească. Vorbitorul a mai arătat că în prezent 20% dintre moldoveni au nume slave, datorită bunicilor și părinților care au reușit să-și păstreze etnicitatea slavă. De asemenea, a amintit auditoriului faptul că, începând cu 1988, s-a declanșat o „campanie de promovare a limbii moldovenești, în urma căreia au fost lezate uneori interesele minorității slave”.

Petre Șornicov s-a arătat în general a fi și împotriva Euroregiunii „Prutul de Sus”, insistând asupra „comportamentului vameșilor ucraineni care îndepărtează simpatiile populației moldovenești atât față de Ucraina, cât și față de Euroregiune”. La întrebarea privitoare la gradul de conștientizare de către populația din nordul Moldovei a apartenenței la Euroregiune, el a răspuns textual că „populația moldovenească nu știe și nici nu-și dă seama că locuiește într-o Euroregiune”. Acest fapt a produs rumoare într-o sală în care publicul și participanții asistau totuși la o conferință internațională consacrată problemelor și perspectivelor Euroregiunii „Prutul de Sus”.

Surprinzătorul discurs neostalinist al lui Petru Șornicov, simultan antieuropean și antiromânesc, a lăsat pentru câteva clipe impresia revenirii vremurilor comuniste apuse – să sperăm – fără putință de întoarcere. Analiza logică a acestui discurs conduce la concluzia netă că vorbitorul nu a slujit prin intervenția sa nici interesele Euroregiunii „Prutul de Sus” și nici pe cele ale Moldovei, stat pe care l-a reprezentat în fond la această conferință. Prin limbajul folosit

și tematica abordată, Petru Șornicov a slujit – conștient sau inconștient – mai degrabă eternele (eternizate) interese imperiale ale Moscovei, aflată de la venirea la putere a președintelui Putin într-o continuă ofensivă de recăștigare a statutului de mare putere. Acest statut de mare putere presupune și readucerea mai accentuată în sfera de influență moscovită a fostelor state (republici) satelite Moldova, Ucraina și România. De aceea, torpilarea unei posibile înțelegeri româno-moldo-ucrainene în cadrul Euroregiunii Prutul de Sus nu poate decât să folosească intereselor celor interesați în încetinirea sau stoparea procesului de integrare a României, Ucrainei și Moldovei în structurile economice și politice vest-europene.

Intervenția profesorului Iuri Makar, decanul Facultății de Istorie din Cernăuți, a fost deopotrivă apreciată și conciliantă. În mare, el a conchis că cifra de circa 66.000 de ucraineni oferită de recensământul din 7 ianuarie 1992 în România este prea mică și a conchis că numărul total al populației ucrainene din România ar trebui să se situeze undeva în jurul a circa 200.000 persoane. Vorbitorul a mai arătat că aprecierile celor care consideră la circa 500.000 numărul total al ucrainenilor din România sunt nerealiste. În încheierea considerațiilor sale relative la acest subiect, a conchis că nu numai în România, ci și în celelalte țări foste socialiste, a existat o asimilare a populației ucrainene. Actualmente, a subliniat vorbitorul, rezolvarea situației minorității ucrainene din România ține nu atât de autoritățile centrale, cât de autoritățile locale și de o anumită „inertie” a comunității ucrainene.

Serghei Hryhoryșin a arătat că persoanele care prezintă tendențios etnopolitica statului român și ucrainean și promovează cereri de revizuire a granițelor pot provoca destabilizare. De asemenea, el a precizat că există forțe interesate în frânarea procesului de normalizare a relațiilor interetnice din România, dar guvernul român a fost în stare să le neutralizeze și să adopte o politică bună în sfera minorităților. În finalul discursului său, Serghei Hryhoryșin a arătat că înființarea unor Euroregiuni viabile va fi benefică pentru toate țările participante.

Situația românilor din Ucraina a fost abordată mai cu seamă în cazul lucrării întocmite de Ștefan Purici. Acesta a arătat că în vreme ce în 1990 nu exista nici o școală în limba ucraineană în România, iar după această dată statul român a introdus limba ucraineană în mai multe școli și a deschis un liceu ucrainean, Ucraina a moștenit dinainte de 1989 destule școli în limba română, iar după 1990 nu a mai fost creată nici una. Din această perspectivă, ideea „parității” situației în ceea ce privește drepturile și posibilitățile culturale, politice și educaționale ale ucrainenilor din România cu cea a românilor din Ucraina trebuie analizată în virtutea acestor aspecte și în virtutea faptului că etnicii români din Ucraina sunt mai numeroși decât etnicii ucraineni din România.

Totodată, universitarul sucevean a arătat că nu este corectă folosirea în statisticile oficiale ucrainene a denumirilor de „români” și „moldoveni” deoarece, din punct de vedere științific, nu există un popor moldovenesc. Același Petru Șornicov l-a întrebat pe Ștefan Purici cum se face ca la recensământul românesc din 1992 să fie înregistrați doar 66.000 ucraineni când, a conchis el, „potrivit datelor din arhivele românești, în 1941 existau în județele Botoșani și Suceava 300.000 ucraineni”. Conferențiarul român a răspuns că recensământul austriac din 1910 arăta că în întreaga Bucovină erau circa 300.000 ucraineni, deci cifra furnizată de Șornicov ne poate fi reală, iar în perioada interbelică și postbelică s-a petrecut un proces firesc de asimilare, mai cu seamă prin intermediul căsătoriilor, a ucrainenilor de către români.

Serghei Hacman din Cernăuți a arătat că Euroregiunea „Prutul de Sus” s-a format pe un teritoriu tradițional de cooperare între etnii, mai cu seamă datorită eforturilor diplomației române care, prin crearea acestei Euroregiuni a dorit să realizeze simultan apărarea drepturilor românilor din Ucraina și să inițieze o cooperare transfrontalieră. Totodată, vorbitorul a subliniat că pe teritoriul Euroregiunii „Prutul de Sus” nu există dorința de creare a unor conflicte interetnice, încurajate de actuala criză economică și a apreciat că realizarea practică a acesteia poate oferi un model de colaborare interetnică.

Vladislav Stepanov din Chișinău a arătat că deși se poate considera că românii sunt încă discriminați în Moldova, în această țară nu există tensiuni etnice „explozive”. Vorbitorul a mai amintit că în Moldova trăiesc peste 300.000 locuitori care s-au declarat de naționalitate română

iar mulți dintre ei doresc o integrare a României în structurile europene. În cazul creșterii șanselor de realizare a acestui deziderat, mulți moldoveni se vor declara români, fapt de măsură să genereze tulburări. „Noi trebuie să menținem statalitatea moldovenească”, a subliniat vorbitorul în finalul discursului său.

Berry Fisher din Los Angeles, fost consultant în domeniul drepturilor omului în România, Ucraina, Bielorusia și Japonia, a subliniat în deschiderea alocuțiunii sale că „Bucovina a fost o zonă de conviețuire interetnică pașnică”. Vorbitorul a evocat apoi situația romilor din România, conchizând că pentru rezolvarea problemelor acestui grup etnic, creșterea economică este „foarte importantă”. Vorbitorul a recomandat „integrarea romilor în sistemul politic astfel ca ei să aibă un simț al participării la democrație, la luarea deciziilor” și a arătat că majoritatea romilor sunt săraci, dar există printre ei și intelectuali cu care se poate întreține un dialog civilizat, Gheorghe Nicolae, lider al romilor din România, fiind un exemplu oferit în acest sens. Acest vorbitor s-a referit frecvent în discursul său și la suferințele provocate poporului evreu în vremea Holocaustului.

Irving Sarnoff a afirmat că „este plăcut impresionat de colaborarea interetnică din Bucovina”, și că va transmite această experiență pozitivă compatrioților săi din SUA. Totodată, a prezentat auditoriului un expozit savant despre legislația ONU relativă la drepturile omului și ale minorităților.

În alocuțiunea sa, Vladislav Strutinski a afirmat că „Bucovina poate fi numită o Europă în miniatură în ceea ce privește toleranța și aici s-a putut forma acel fenomen numit bucovinism în care principiile colaborării interetnice nu s-au schimbat nici până acum”.

Josef von Komlossy din Elveția a susținut în plen raportul intitulat „Consiliul Europei și mijloacele de protecție ale minorităților naționale”, în care a făcut ample referiri la legislația în domeniu. Vicepreședinte al FUEN, cea mai veche organizație non-guvernamentală pentru minoritățile naționale, ce are statut consultativ pe lângă ONU, vorbitorul a arătat că protejarea drepturilor omului implică și protejarea drepturilor colectivităților etnice, subliniind ideea potrivit căreia „cu cât un grup etnic este mai mic, cu atât trebuie ajutat mai mult să supraviețuiască”. În finalul expunerii sale, el a arătat că „sarcina noastră comună este de a păstra diversitatea etnică a Europei”.

Vladimir Fisanov din Cernăuți, a manifestat în expunerea sa o doză apreciabilă de scepticism cu privire la viitorul euroregiunii Prutul de Sus, făcând notă discordantă față de opiniile promovate de majoritatea participanților la conferință. El a arătat că realizarea acestei Euroregiuni trebuie susținută și de populația de rând pentru a deveni viabilă. Totodată, s-a întrebat retoric dacă „nu există oare vre-o înșelătorie în acest proces de integrare? Omul fără avere se poate integra în Europa?”, trecând în revistă – deși nesustinzând-o explicit – și mai vechea idee că s-ar putea urmări renunțarea la suzeranitatea de stat în zonele incluse în Euroregiune. Vladimir Fisanov a concluzionat că în centrul preocupărilor autorităților locale din euroregiune trebuie să se afle economia, crearea unui *homo economicus*. În finalul discursului său, vorbitorul a subliniat necesitatea implementării unor programe de asistență socială și a arătat că Uniunea Europeană monitorizează situația din Euroregiunea „Prutul de Sus”.

La sfârșitul conferinței, Anatoli Kruglașov a dat citire unui „Proiect de Recomandări”, creat *ad-hoc* pe baza ideilor participanților la conferință, proiect ce urmează să fie dat publicității și să fie supus aprobării autorităților locale din zonele care fac parte din Euroregiunea Prutul de Sus. În mare, aceste recomandări au fost următoarele:

1. Crearea și permanentizarea unui dialog sistematic al experților în problemele științifice legate de Euroregiunea „Prutul de Sus”. Conceperea unui program concret de monitorizare a situației economice, științifice, ecologice și etnice din această Euroregiune.

2. Crearea unor grupuri comune de experți care să propună soluții practice pentru normalizarea relațiilor interetnice din zonă.

3. Începerea și finalizarea unor proiecte de realizare în comun a unor manuale de istorie a Ucrainei, Moldovei și României și de istorie a relațiilor interetnice dintre cele trei state.

4. Crearea unui Forum al specialiștilor din domeniul mass-media care să editeze un buletin și o pagină Web privind situația din Euroregiune. Luarea unor măsuri de popularizare reciprocă a culturilor și limbilor etniilor ce locuiesc în această zonă de cooperare transfrontalieră.

5. Facilitarea de către organele de stat a călătoriilor particulare ale populației ce locuiește în cadrul Euroregiunii „Prutul de Sus”. Promovarea unor măsuri care să încurajeze comportarea civilizată a grănicerilor și vameșilor.

6. Conceperea unui pachet de măsuri pentru favorizarea activităților economice din Euroregiune.

7. Permanentizarea anuală a acestei conferințe (sugerându-se ca următoarea „rundă” a acesteia să aibă loc la Suceava).

La finele acestei prezentări, câteva concluzii se impun cu necesitate. Cooperarea transfrontalieră din cadrul euroregiunii „Prutul de Sus” reprezintă în sine un fapt pozitiv pentru această parte a Europei în care se mai păstrează atâtea pasiuni naționaliste, generate deopotrivă de un trecut istoric vitreg datorat expansiunii marilor imperii și impunerii de către Moscova a unor regimuri comuniste. Parafrazându-l pe învățatul conte francez Alexis de Tocqueville care arăta că lumea se îndreaptă în mod inevitabil „spre democrație” (înțeleasă ca un proces ce tinde inexorabil spre egalizarea treptată a condițiilor sociale), noi credem că lumea se îndreaptă inevitabil spre toleranță și îmblânzirea moravurilor.

Regiunea Cernăuți și județul Suceava au făcut și fac parte din Bucovina istorică, regiune vestită pentru toleranța și urbanismul relațiilor sociale manifestate aici. Trecutul istoric și cultural al Bucovinei, modelul de toleranță etnică, religioasă și culturală oferit de această regiune istorică menține mereu treaz interesul specialiștilor și al publicului larg și poate oferi un model demn de urmat – în ceea ce a avut el bun – pentru Euroregiunea Prutul de Sus.

În calea realizării practice a acestei Euroregiuni se ridică deocamdată o serie de probleme. În primul rând, Ucraina, Moldova și România traversează acum o criză economică acută și le lipsește forța economică necesară modernizării infrastructurii din zona afectată cooperării transfrontaliere. În al doilea rând, birocratismul endemic din aceste țări poate încetini pentru multă vreme traducerea deciziilor în practică. În al treilea rând, conform unui paragraf din articolul 12 al *Acordului* mai sus semnalat, „Euroregiunea Prutul de Sus nu are statut de persoană juridică”. De aceea, este greu de crezut că autoritățile locale interesate ar putea influența autoritățile centrale să adopte măsuri legislative sau de altă natură care să grăbească procesul de realizare practică a proiectelor conținute în acordul și statutul mai sus menționate.

Considerăm că Euroregiunea „Prutul de Sus” este mai viabilă decât „Euroregiunea Carpatică”, a cărei realizare s-a încercat încă din anii 1991-1992, deoarece această Euroregiune era mult mai vastă, incluzând teritorii din România, Ucraina, Ungariă, Polonia și Slovacia. Vastitatea sa o făcea puțin permisivă unor acțiuni concrete de armonizare a legislației și de realizare efectivă a cooperării transfrontaliere de tip economic, social și cultural. Euroregiunea „Prutul de Sus” are o suprafață mult mai restrânsă și, de aceea, poate elimina inconvenientele pe care tocmai le-am enunțat. Îndrăznim să afirmăm că dacă se vor depăși dificultățile economice, birocratice și legislative, această Euroregiune poate avea un viitor frumos.

Acest viitor i-ar putea fi însă întunecat în două ipostaze. În primul rând, Ucraina, Moldova și România se află din punct de vedere al geopoliticii și realității istorice prezente mai mult în zona de influență a Rusiei decât a Occidentului. Statele democratice din vestul Europei și America nu pare să manifeste deocamdată un interes prea mare pentru aceste țări, preferând să nu-și strice relațiile cu Rusia. În cazul unui reviriment al politicii agresive de mare putere a Rusiei, România, Ucraina și Moldova și, implicit euroregiunea „Prutul de Sus” ar putea ajunge cu totul dependente de politica Rusiei.

Este de presupus că în aceste condiții Euroregiunea „Prutul de Sus” ar deveni, cel puțin pentru România, mai mult o replică a celebrului „plan Valev” din anii '60. Trezirea interesului investitorilor și politicianilor occidentali pentru această Euroregiune ar constitui atât un posibil antidot la această ipoteză nefericită cât și un stimulent economic pentru economiile deocamdată

necompetitive ale Ucrainei, Moldovei și României. În al doilea rând, se cuvine din start eliminată orice posibilă acțiune, din partea oricăror forțe posibile, de a se încerca un fel de federalizare a acestei zone și de a se eluda suzeranitatea României, Ucrainei sau Moldovei asupra teritoriilor lor naționale incluse în această Euroregiune. Această ipoteză vehiculată deocamdată fie de nostalgiei comunismului, fie de „experții” geopolitici cu imaginație prea fecundă, trebuie din start combătută atât la nivel de experți, cât și la nivelul marelui public, pentru a se preveni situațiile de criză ce pot avea urmări nefericite.

La finele acestui material, prezentăm cititorilor *in extenso* lista celor 20 de comunicări susținute la conferința științifică internațională intitulată „Relații etnice pe teritoriul Euroregiunii „Prutul de Sus”, Cernăuți, 8-9 iunie 2001.

1. Irving Sarnoff (Santa Monica, SUA), *Cadrul juridic internațional și instrumentarul ONU referitor la drepturile omului și ale minorităților*
2. Karl Anderwald (Klagenfurt, Austria), *Inițiativele europene în Consiliul Europei*
3. Josef von Komlossy (Elveția), *Consiliul Europei și mijloacele de protecție ale minorităților naționale*
4. Anatoli Krugașov (Cernăuți, Ucraina), *Transformările social-politice ale societăților postsovietice – context al relațiilor interetnice*
5. Berry Fisher (Los Angeles, SUA), *Minorități date uitării*
6. Sergii Hacman (Cernăuți, Ucraina), *Situația și perspectivele grupurilor etnice în contextul activității Euroregiunii „Prutul de Sus”*
7. Valentin Hapenciuc (Suceava, România), *Evoluția etno-demografică a populației județelor Suceava și Botoșani în perioada 1992-2000*
8. Vladimir Bruter (Chișinău, Republica Moldova), *Relațiile interetnice în nordul Moldovei: tradiții istorice și probleme contemporane*
9. Ștefan Purici (Suceava, România), *Românii nord-bucoveneni și ucrainenii sud-bucoveneni în perioada postcomunistă*
10. Iuri Makar (Cernăuți, Ucraina), *Diaspora ucraineană din România și Moldova: o încercare de analiză comparată*
11. Stepan Costyșin (Cernăuți, Ucraina), *Universitatea din Cernăuți ca loc de întâlnire pentru culturile naționale*
12. Vladislav Strutinski (Cernăuți, Ucraina), *Probleme contemporane ale etnopoliticii regionale: realități bucovinene*
13. Florin Pintescu (Suceava, România), *Evoluția comunității polone din sudul Bucovinei după 1989*
14. Petru Șornicov (Chișinău, Republica Moldova), *Politica națională și relațiile interetnice în nordul României în anii '90 ai secolului XX*
15. Sergii Hryhoryșin (Cernăuți, Ucraina), *Etnopolitica postcomunistă a României și Moldovei: privire din Ucraina*
16. Gelwieg Valentin (Klagenfurt, Austria), *Experiența conviețuirii etnice în Carintia din punctul de vedere al istoricului*
17. Marian Sturm (Klagenfurt, Austria), *O schiță istorică asupra stării grupurilor etnice și protecția minorităților în Carintia*
18. Igor Burkut (Cernăuți, Ucraina), *Tradiții regionale ale comunicării interetnice și perspectivele depășirii stereotipurilor etnice negative*
19. Vladislav Stepanov (Chișinău, Republica Moldova), *Probleme ale acceptării interetnice în societatea polietică a Moldovei*

20. Vladimir Fisanov (Cernăuți, Ukraine), *Polietnie versus naționalism în spațiul Euroregiunii „Prutul de Sus”: oare face să privim în oglinda integrării europene?*

Die Euroregion „Prutul de Sus“ (Oberprut) zwischen Gegenwart und Perspektiven. Randbemerkungen zu einem internationalen wissenschaftlichen Vortrag
Kurzfassung

Der Autor versucht in diesem Material den Charakter und die Perspektiven der Euroregion „Oberprut“ zu erklären und stellt einige kurzgefasste Daten über die besprochenen Probleme bei einer internationale wissenschaftlichen Conference vor, die dieser Term der regionalen Zusammenarbeit zwischen Rumänien, der Ukraine und der Republik Moldowa (Czernowitz, 8-9 Juni 2001) gewidmet war. Die Euroregionen sind Organismen der transfrontalieren Zusammenarbeit, juristisch sehr gut reglementiert zwischen zwei oder mehreren limitrofen Regionen die verschiedenen Staaten angehören. Diese Einheiten wurden in der Zwischenkriegszeitspanne in verschiedenen westeuropäischen Regionen gegründet, wo sie funktionierten und auch derzeit mit sehr guten Ergebnissen funktionieren. Die erste Euroregion in Europa wurden 1958 gegründet und umfasst die Gegenden an der deutsch-holländischen Grenze. Derzeit existieren in Europa ca. 30 Strukturen der transfrontalieren regionalen Zusammenarbeit. Die osteuropäischen Regionen sind eine nachfolgende Schöpfung des Umsturzes der kommunistischen Regierungsformen.

Im letzten Teil des Jahres 2000 verständigten sich Rumänien, die Ukraine und die Republik Moldowa zur Bildung einer transfrontalieren Organisation der Zusammenarbeit, genannt: „die Euroregion „Prutul de Sus“ („Oberprut“). Der Autor bedenkt, daß diese Organisation lebensfähiger ist als die „Karpatische Euroregion“, deren Bildung noch in den Jahren 1991-1992 zu realisieren versucht wurde, da letztere verbreitert war, wo die Gegenden Rumänien, die Ukraine, Ungarien, Polen und die Slowakai mitinbegriffen waren. Ihre Weite machte sie wenig0 ermöglichend für einige konkrete Aktionen zur Gesetzesharmonisierung und der wirksamen Realisierung der transfrontalieren Zusammenarbeit des wirtschaftlichen sozialen und kulturellen Typus. Die Euroregion „Oberprut“ hat eine viel kleinere Fläche und kann deshalb die aufgezählten Nachteile ausschalten. Wenn die wirtschaftlichen bürokratischen und gesetzgebenden Schwierigkeiten überschritten werden, kann diese Euroregion eine schöne Zukunft haben.